

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حضرت محمد (ص) فرمودند:

طَلَبُ الْعِلْمِ فَرِيضَةٌ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ أَلَا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ بُغَاةَ الْعِلْمِ.
طلب دانش بر هر مسلمانی واجب است. خداوند جویندگان دانش را دوست دارد.

الکافی (ط - الاسلامیه) ج ۱، ص ۳۰

کافی (ط - دار الحدیث) ج ۱، ص ۷۲

صحف کرامت پر پوسٹہ بہ جا

زندگی صحف کی تار بہن مندر است
ہر کس نغمہ کہ خود خواند از صحف رود
صحف کرامت پر پوسٹہ بہ جا
خدمت آسز نغمہ کہ مردم بسپارند بہ یاد

حافظ فعال

بهبود

ترجمه و تألیف:

دکتر علی اکبر ارجمندنیا   دکتر محسن شکوهی یکتا

دانشیار دانشگاه تهران

استادیار دانشگاه تهران

سرشناسه: ارجمندنيا، علی اکبر، ۱۳۵۴ -
 عنوان و نام پديدآور: بهبود حافظه فعال / ترجمه و تالیف علی اکبر ارجمندنيا، محسن شکوهی یکتا.
 مشخصات نشر: تهران: تیمورزاده: طیب، ۱۳۹۱.
 مشخصات ظاهری: ۱۶۸ ص: مصور.
 شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۳۸-۰۵۲-۴
 وضعیت فهرست نویسی: فیبا
 یادداشت: کتاب حاضر ترجمه و تالیف از کتاب
 "Improving working memory: supporting students' learning"
 نوشته تریسی بکیم آلوی می باشد.
 موضوع: حافظه کوتاه مدت در کودکان
 موضوع: آموختن — روان شناسی
 شناسه افزوده: شکوهی یکتا، محسن، ۱۳۳۸ -
 رده بندی کنگره: ۱۳۹۱ ب۱۴الف/۶۲ LB1۰۶۲
 رده بندی دیویی: ۳۷۰/۱۵۲۲
 شماره کتابشناسی ملی: ۲۸۴۷۴۴۱

نام کتاب: بهبود حافظه فعال
ترجمه و تألیف: دکتر علی اکبر ارجمندنيا، دکتر محسن شکوهی یکتا
ویراستار علمی: دکتر محمد رضایی
طراح جلد: محمد جعفرزاده
مدیر تولید فرهنگی: الناز السادات صبور
مدیر تولید فنی و چاپی: محمد خلجی
ناشر: انتشارات تیمورزاده- نشر طیب
نوبت چاپ: اول - بهمن ۱۳۹۱
شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه
لیتوگرافی: ندای دانش
چاپ و صحافی: قدیانی
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۳۸-۰۵۲-۴

بها: ۸۵۰۰ تومان

این کتاب مشمول قانون حمایت از مؤلفان، مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸/۱۱/۱۱ و قانون ترجمه و تکثیر کتابها، نشریات و آثار صوتی مصوب ۱۳۵۰/۱۰/۶ است. بازنویسی، خلاصه برداری یا برداشت بخشی از متن، شکلها و جدولهای کتاب و انتشار آن در قالبهای کتابهای ترجمه، تألیف، خلاصه، آزمون یا نرم افزار بدون اجازه کتبی از ناشر غیر قانونی است و موجب پیگرد قانونی می شود.

کتابفروشی ۱۶ آذر:

بولوار کشاورز - ابتدای خیابان ۱۶ آذر (۵۰ متر پایین تر از بولوار)
 شماره ۶۸ - کدپستی: ۱۴۱۷۹ - تلفن: ۸۳ ۳ ۸۳ - ۰۲۱
 دورنگار: ۸۸ ۹۷ ۱۱ ۱۲

دفتر مرکزی:

خیابان کریمخان زند - نبش میرزای شیرازی - شماره ۱۱۱
 طبقه سوم شرقی - کدپستی: ۱۵۹۷۹ - تلفن: ۸۸۸۰ ۹۰ ۹۰
 دورنگار: ۸۸ ۸۰ ۹۸ ۹۸

تیمورزاده
 www.teimourzadeh.com

چکیده فهرست مطالب

پیش‌گفتار.....	۱۱
مقدمه.....	۱۵
فصل ۱: کلیات.....	۱۷
فصل ۲: تشخیص.....	۳۵
فصل ۳: اختلال خواندن.....	۵۳
فصل ۴: اختلال ریاضی.....	۷۱
فصل ۵: کنش‌پریشی.....	۸۳
فصل ۶: اختلال نارسایی توجه / بیش‌فعالی.....	۹۹
فصل ۷: اختلال طیف اوتیستیک.....	۱۱۵
فصل ۸: راهبردها و آموزش.....	۱۳۱
واژه‌نامه انگلیسی به فارسی.....	۱۴۳
واژه‌نامه فارسی به انگلیسی.....	۱۴۹
واژه‌یاب.....	۱۵۵
منابع.....	۱۶۱
معرفی کتاب.....	۱۶۷

فهرست مطالب

۱۱	پیش‌گفتار.....
۱۵	مقدمه.....
۱۷	فصل ۱: کلیات.....
۱۸	حافظه فعال در کودکی.....
۲۲	محدودیت‌های حافظه فعال.....
۲۵	حافظه فعال و محیط.....
۲۷	حافظه فعال در مدرسه.....
۲۸	سه‌گانه‌های آموزشی.....
۳۰	بهره هوشی.....
۳۱	حافظه فعال.....
۳۴	خلاصه.....
۳۵	فصل ۲: تشخیص.....
۳۶	فعالیت‌های کلاسی که حافظه فعال کلامی را دربرمی‌گیرد.....
۳۶	فعالیت‌های کلاسی که دربرگیرنده حافظه فعال دیداری - فضایی است.....
۳۸	اختلالات یادگیری.....

۴۱	ارزیابی حافظه فعال
۴۱	آزمون بهره هوشی و کسلر
۴۲	آزمون توانایی شناختی وودکاک - جانسون (WJ-Cog)
۴۳	یک رویکرد تیمی
۴۴	مقیاس درجه‌بندی حافظه فعال (WMRS)
۴۷	ارزیابی خودکار حافظه فعال (AWMA)
۴۸	مزایا
۵۰	تفسیر نمرات استاندارد
۵۱	اقدامات بعدی
۵۲	خلاصه
۵۳	فصل ۳: اختلال خواندن
۵۴	نارساخوانی
۵۶	نوع ۱: نارساخوانی واج‌شناختی
۵۷	نوع ۲: نارساخوانی سطحی
۵۸	نیمرخ رفتاری
۶۰	تشخیص
۶۱	مغز نارساخوان
۶۲	نیمرخ شناختی
۶۲	هوش
۶۲	حافظه فعال
۶۵	اختلال‌های مرتبط
۶۵	اختلال پردازش شنیداری (APD)
۶۵	اختلال زبانی خاص (SLI)
۶۶	راهبردها و حمایت
۷۰	خلاصه
۷۱	فصل ۴: اختلال ریاضی
۷۲	نیمرخ رفتاری
۷۲	فهم عدد
۷۳	شمارش
۷۳	عملیات عددی
۷۳	تشخیص

پیش‌گفتار

توجه به نقش و اهمیت مهارت‌های تحولی، در پیشرفت تحصیلی و رفتاری دانش‌آموزان به‌ویژه در دوران ابتدایی، موضوع جدیدی نیست؛ چندی است که محققان و نظریه‌پردازان مختلف این موضوع مهم را در دستور کار خود قرار داده و به بررسی زوایای مختلف آن پرداخته‌اند. حافظه و مهارت‌های حافظه‌ای و فراحافظه‌ای یکی از این موضوعات مهم است که قدمت مطالعات آن دست‌کم به بیش از صد سال می‌رسد.

ضعف در مهارت‌های مربوط به حافظه در حوزه‌های مختلف تحصیلی از قبیل خواندن، نوشتن، ریاضیات و حوزه‌های مختلف رفتاری مشهود است. بر این اساس، مدیریت چنین ضعف‌هایی برای غلبه بر مشکلات تحصیلی و رفتاری، ضرورتی اجتناب‌ناپذیر به‌نظر می‌رسد.

رصد مطالعات مربوط به حافظه، ما را از مطالعات افرادی چون هرمن اینگه‌اوس^۱ و ویلیام جیمز^۲ به مدل‌های مخزنی حافظه مثل مدل اتکینسون و شیففرین^۳ سوق می‌دهد. در ادامه این مسیر، در مرحله‌ای حساس توجه محققان از نگاه مخزنی به حافظه، به این نگاه تغییر می‌کند که باید به حافظه نقشی بیش از یک مخزن منفعل داد، جایی که مدل‌های مختلفی چون مدل حافظه فعال^۴ مورد نظر آلن بدلی^۵ مطرح می‌شود. حافظه فعال مورد نظر بدلی، مدلی چندمؤلفه‌ای با نگاهی مخزنی و پردازشگرانه است. با توجه به این مدل چندمؤلفه‌ای، محققان مختلف به پژوهش در زمینه استنباطات کاربردی این دیدگاه و دیدگاه‌هایی شبیه آن، در حوزه اختلالات یادگیری و رفتاری^۶ مختلف پرداخته‌اند. در حال حاضر، انباشتی از نتایج پژوهشی در حوزه‌هایی چون اختلالات یادگیری، اختلال نارسایی توجه / بیش‌فعالی، اختلال طیف اتیستیک و ضعف‌های حافظه فعال وجود دارد.

کتاب «بهبود حافظه فعال: افزایش یادگیری دانش‌آموزان» کتابی است که توسط تریسی پکیم آلوی^۷ در خصوص نقش و جایگاه حافظه فعال در اختلالات دوران تحصیل و دوران کودکی نگاشته شده است. آلوی که خود دارای تجارب مفید و مؤثر در حوزه

-
1. Hermann Ebbinghaus
  2. William James
  3. Atkinson-Shiffrin model
  4. Working memory model
  5. Alan Baddeley
  6. Learning and behavioral disorders
  7. Tracy Packiam Alloway

درمان اختلالات دوران کودکی با نگاه به حافظه فعال است، این کتاب را در ۸ فصل تنظیم کرده است.

فصل اول کتاب، کلیاتی را در خصوص مبانی نظری حافظه فعال و ویژگی‌ها و تحول آن مطرح می‌کند. در فصل دوم تشخیص حافظه فعال و راه‌های سنجش آن مطرح می‌گردد و در فصل سوم تا هفتم، اختلال خواندن، اختلال ریاضیاتی، کنش‌پریشی، اختلال نارسایی توجه / بیش‌فعالی و اختلال طیف اتیستیک ارایه می‌شود و در نهایت، فصل هشتم به راهبردها و آموزش دانش‌آموزان اختصاص دارد.

ذکر این نکته لازم است که مؤلف سعی کرده که هر فصل را با ذکر مثال‌های عینی و مطالعه‌های موردی مفید تقویت کند و هر فصل را به گونه‌ای تنظیم کرده که وقتی از یک اختلال سخن به میان می‌آید، در ابتدا ویژگی‌ها، سبب‌شناسی و اختلال‌های همراه آن اختلال ارایه گردد و در پایان هر فصل پیشنهادها و رهنمودهایی با نگاه به حافظه فعال و محدودیت‌های آن مطرح شود.

از این رو، امید است این کتاب، با ویژگی‌هایی که اشاره شد، به کتابی تبدیل شود که بتواند برای دانشجویان، دانش‌پژوهان، مربیان و دست‌اندرکاران امر تعلیم و تربیت مفید واقع شود. مترجمان برای مناسب‌سازی متن و مفیدتر شدن آن، سعی در اتخاذ رویکردی

آزاد در ترجمه داشته‌اند. امید است خوانندگان عزیز با نگاه دقیق و موشکافانه خود نقاط ضعف کتاب را به مترجمان منعکس کرده و به غنای آن بیفزایند.

در ترجمه و تألیف این کتاب، مؤسسه فرهنگی تربیت نوین، مرکز خدمات روان‌شناسی و مشاوره استاد روزبه و کانون اسلامی انصار ما را یاری نموده‌اند. هم‌چنین آقایان دکتر محمد رضائی در ویراستاری علمی، محمد جعفرزاده در طراحی جلد و صفحه‌آرایی و علیرضا عباسیان در امور اجرایی این مجموعه تلاش بسیاری داشته‌اند که در اینجا لازم است از یکایک آنها تشکر و قدردانی کنیم.

و من الله التوفیق

دکتر علی اکبر ارجمندنیا - دکتر محسن شکوهی یکتا